

مقایسه شاخص‌های کارایی بیرونی شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش (مورد مطالعه: دوره متوسطه شهرستان اهواز)

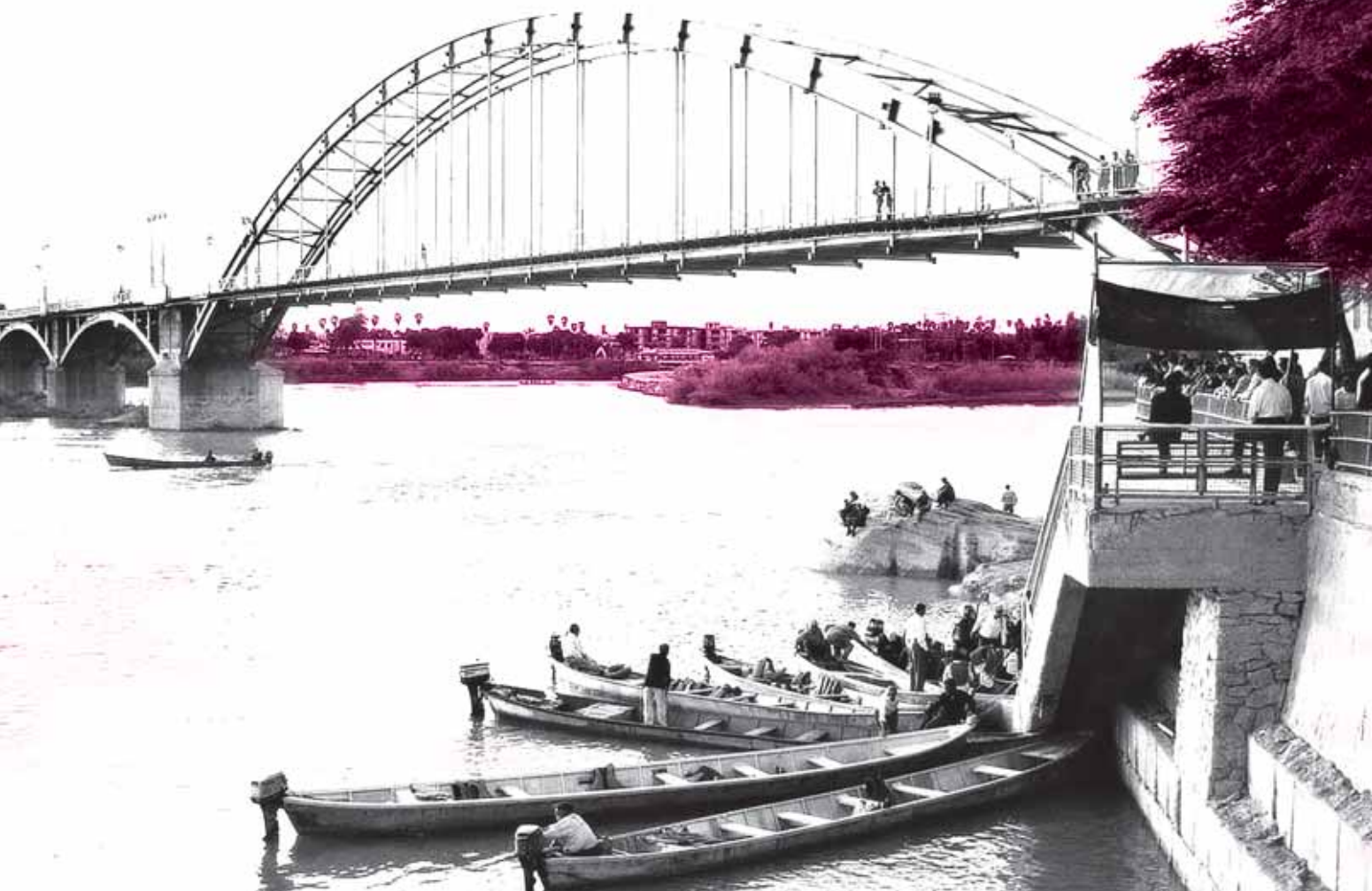
چکیده

پژوهش حاضر در پی مقایسه شاخص‌های کارایی بیرونی شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش دوره متوسطه شهرستان اهواز در بین سال‌های ۹۱ - ۱۳۸۹ بوده است. روش پژوهش توصیفی از نوع پیمایشی بوده و به منظور گردآوری داده‌ها از پرسش‌نامه کارایی بیرونی اکرامی (۱۳۷۸) با پایانی ۰/۷۵ استفاده گردید. جامعه آماری پژوهش را کلیه دانش‌آموختگان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان اهواز تشکیل دادند که مشتمل بر ۲۳۴۷۴ نفر بودند.

جهت تعیین حجم نمونه، با استفاده از جدول مورگان تعداد ۳۸۰ نفر به شیوه تصادفی طبقه‌ای به عنوان نمونه انتخاب گردیدند. در تجزیه و تحلیل داده‌ها از جداول، نمودارها و آماره‌های خاص و همچنین از آزمون‌های کای اسکوار و آ دو نمونه مستقل استفاده شده است. یافته‌های پژوهش نشان داد که بین دو شاخه فنی و حرفه‌ای و کاردانش از جهت اشتغال افراد و ادامه تحصیل و همچنین بین ارتباط شغلی و رشته تحصیلی آن‌ها تفاوت معنادار وجود داشت.

کلیدواژه‌ها:

کارایی بیرونی،
فنی و حرفه‌ای، کاردانش

مقدمه

بشر در گستره زندگی با تغییرات سریع و عمیق و تحولات اساسی، روبه‌روست. در جهان کنونی با توجه به رشد فزاینده صنعت و نیازی که جوامع امروزی به صنعت دارند می‌توان تنها راه نجات جوامعی که رشد صنعتی کمتری دارند را در توجه بیش از پیش به صنعت و صنعتی شدن دانست.

این مسئله، نظام‌های آموزشی را واداشته است تا خود را با سرعت فزاینده رشد تکنولوژی و تحول در دنیای مشاغل و برهم خورد دائمی تعادل، بین بازار کار و آموزش و پرورش هماهنگ سازد. یکی از عوامل مهم تحقق توسعه پایدار، توسعه سرمایه انسانی است و آموزش ارزش‌های فردی و اجتماعی را خلق می‌کند (افسرده، ۱۳۸۷).

توسعه منابع انسانی عمده‌تأ با آموزش‌های رسمی و غیررسمی و مستمر ضمنی تأمین می‌شود؛ به همین دلیل آموزش و پرورش هم یک عامل خدمات اجتماعی محسوب می‌شود و هم یک سرمایه‌گذاری اقتصادی است که باعث تسهیل رشد و توسعه انسانی خواهد شد. بنابراین ارتباط اصلی بین آموزش و پرورش و رشد و توسعه به‌طور عمده نتیجه تربیت نیروی انسانی مورد نیاز بازار کار از طریق آموزش و پرورش است (مسری^۱، ۲۰۰۳).

نظام آموزشی وقتی به‌صورت یک سیستم در نظر گرفته شود طبیعی‌ست با واژه‌هایی چون درون‌داد^۲ و برون‌داد^۳ سروکار داشته باشد. دانش‌آموزان از مهم‌ترین درون‌دادها و از مهم‌ترین برون‌دادهای این سیستم تلقی می‌شوند. از آنجا که همه دانش‌آموزان ورودی دانش‌آموخته نمی‌شوند و همچنین همه دانش‌آموختگان به نیازهای جامعه و بازار کار پاسخ نمی‌دهند بحث کارایی^۴ در نظام آموزشی مطرح می‌شود. کارایی اصطلاحی است که برای توصیف ارتباط میان داده‌ها و ستانده‌ها به کار می‌رود. داده‌ها یا درون‌دادهای نظام آموزش عبارت‌اند از منابع مالی، مادی، تجهیزات و... برای محاسبه کارایی درونی و معمولاً داده‌ها را با دانش‌آموز سال محاسبه می‌کنند و ستانده یا برون‌داد (تعداد دانش‌آموخته) به‌صورت کمی در نظر گرفته می‌شود (ساخار و پولوس، ۱۳۷۰).

همچنین کارایی عبارت است از به‌دست آوردن حداکثر تولید یا حداقل منابع، به این معنی که بتوان بیشترین محصول را با مقدار مشخصی از نهاده‌ها تولید کرد و یا بتوان با یک سطح معینی از نهاده‌ها به حداکثر مقدار محصول دست یافت (عمادزاده، ۱۳۸۲: ۲۵۵). کارایی بیرونی^۵ بر این

اساس استوار است که منابع یک جامعه به‌نحو بهینه‌ای مورد استفاده قرار گیرد. در کارایی بیرونی جامعه به‌نوعی دنبال ایجاد تعادل بین هزینه‌ها و منافع اجتماعی ناشی از سرمایه‌گذاری ملی است (عمادزاده، ۱۳۸۲: ۳).

کارایی بیرونی نظام آموزشی بیشتر از طریق پیامدهای نظام آموزشی مانند درآمدها، نسبت‌های اشتغال و بیکاری، زمان حذف شده برای یافتن شغل، مهاجرت دانش‌آموختگان، سلامتی، نرخ باروری (به‌نشانه‌تابعی از آموزش) و داده‌های غیر پول اندازه‌گیری می‌شود (مشایخ، ۱۳۸۰: ۵۲).

برای محاسبه کارایی بیرونی به دانش‌آموختگان به‌صورت کیفی توجه می‌شود و میزان پاسخ‌گویی برون‌دادهای نظام آموزشی به نیازهای جامعه و بازار (اشتغال) مورد بررسی قرار می‌گیرد (لوی، ۱۳۷۹). البته این تنها بعد اقتصادی مسئله است و باید به ابعاد «فردی و اجتماعی»، همچنین کاربرد

در زندگی شخصی یا استفاده در جامعه و... نیز پرداخته شود (محسن‌پور، ۱۳۷۶).

بنابراین مرتبط کردن آموزش و پرورش با دنیای کار و بهبود وضعیت اشتغال و همچنین کاهش فاصله میان دو نظام آموزشی و اقتصادی از اهداف مهم برنامه‌های آموزشی کشورهاست. لذا نظام جدید آموزش متوسطه در کشور نیز عمدتاً با توجه به اهداف ذکر شده طراحی و اجرا شده است. در این بین نقش نیروی انسانی متخصص و تحصیل کرده در توسعه اقتصادی جامعه تاحدی بوده است که به عقیده آدام اسمیت، افراد با آموزش، تواناتر خواهند شد و رشد قابلیت‌های آنان سبب می‌گردد نه‌تنها خود به درآمد بیشتری نائل آیند، بلکه جامعه را نیز از سرمایه‌گذاری در آن‌ها منتفع کرد. انسان‌ها با آموزش به سرمایه‌مبدل می‌شوند و جامعه می‌تواند از توان تولیدی آن‌ها به‌صورت بهتری بهره‌مند گردد (عمادزاده، ۱۳۸۲: ۱۸).

مرتبط کردن آموزش و پرورش با دنیای کار و بهبود وضعیت اشتغال و همچنین کاهش فاصله میان دو نظام آموزشی و اقتصادی از اهداف مهم برنامه‌های آموزشی کشورهاست

**سیستم آموزش
فنی و حرفه‌ای کشور
لبنان در زمینه
کارایی بیرونی از
اثر بخشی مطلوبی
بر خوردار نبوده که
بخش عظیمی از
آن ناشی از نبودن
یک برنامه کلان
مدون و بخش دیگر
ناشی از ارتباط
نداشن کارآموزان
با مراکز صنعتی و
تجاری ست**

در استان آذربایجان غربی یکسان نبوده است. بالاترین نرخ اشتغال مربوط به کشاورزی با ۳۶/۸۴ درصد و کم‌ترین نرخ مربوط به خدمات مطابقت نداشته است؛ به طوری که شغل ۶۵/۲۲ درصد شاغلان صنعت ۵۵/۵۵ درصد شاغلان خدمات و ۵۸/۷۱ درصد شاغلان کشاورزی با رشته تحصیلی آن‌ها مرتبط نبوده است.

مهرمحمدی (۱۳۷۳) نتیجه بررسی کارایی بیرونی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای آلمان با نظام دوآل را شش ماه پس از اتمام دوره‌ای، این‌گونه بیان کرده است: در مجموع ۶۷ درصد مهارت‌آموزان، توانسته‌اند به نوعی جذب بازار کار شوند. اگر ادامه تحصیل و کارآموزی را نیز آن‌چنان که باید مسیری موجه و متضمن ثمربخشی سرمایه‌گذاری به عمل آمده بدانیم، آن‌گاه شاخص کارایی بیرونی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای آلمان به ۸۰ درصد افزایش می‌یابد، که یکی از مظاهر موفقیت این نظام به حساب می‌آید.

نتایج پژوهش جبران کرم^۶ (۲۰۰۶) نشان داد که سیستم آموزش فنی و حرفه‌ای کشور لبنان در زمینه کارایی بیرونی از اثر بخشی مطلوبی برخوردار نبوده که بخش عظیمی از آن ناشی از نبودن یک برنامه کلان مدون و بخش دیگر ناشی از ارتباط نداشتن کارآموزان با مراکز صنعتی و تجاری ست. نتایج پژوهش شرکت عصر هزاره (۲۰۰۸) در زمینه کارایی بیرونی نشان داد که اغلب دانش‌آموختگان مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای و کارآموزی دولتی حداقل موفقیت شغلی و حرفه‌ای مرتبط با نوع رشته تحصیلی خود را در بازار کار به دست می‌آورند و فقط در سطوح شغلی تکنیسین باقی می‌مانند. همچنین دسترسی دانش‌آموزان به آموزش‌های خصوصی مشکل‌تر بوده و حداقل از آموزش‌های دولتی راضی‌اند.

اوکاما^۷ و همکارانش (۲۰۰۸) در دانشگاه مکریری^۸ آلمان پژوهشی در زمینه عوامل تعیین‌کننده اجتماعی و اقتصادی بر میزان نرخ ترک تحصیل دانش‌آموزان انجام دادند. آنان پس از مطالعه گسترده به این نتیجه رسیدند که میزان نرخ ترک تحصیل در اکثر مدارس آلمان بسیار پایین بوده و عواملی نظیر افزایش سطح تحصیلات والدین، سکونت شهری و میزان شهریه کم مدارس می‌توانند از عوامل نگه‌دارنده یا کاهش‌دهنده میزان نرخ ترک تحصیل و در نتیجه افزایش کارایی درونی مدارس قلمداد شوند.

همچنین در سال ۲۰۰۸ پژوهشی توسط

سرمایه انسانی عبارت است از مهارت‌ها، ظرفیت‌ها و توانایی‌هایی که افراد در فرایند آموزش به دست می‌آورند و موجب بهره‌وری بیشتر عملیات می‌شود. یعنی انواع آموزش‌های رسمی و غیررسمی که در نهایت به اعتلای کیفیت نیروی کار منجر می‌گردد (کیان‌مهر، ۱۳۸۲: ۱۶). به زعم وودهاال سرمایه انسانی به این واقعیت اشاره دارد که انسان‌ها از طریق آموزش و پرورش، حرفه‌آموزی و سایر فعالیت‌ها بر روی خود سرمایه‌گذاری می‌کند. این سرمایه‌گذاری هم برای فرد و هم برای جامعه سودآور است. فردی که در یک برنامه آموزشی یا حرفه‌آموزی شرکت می‌کند قادر می‌شود با افزایش نسبت خود در به دست آوردن شغل و افزایش درآمد دوران زندگی خود، منافعی کسب کند (نفیسی، ۱۳۸۲: ۹۱)

تحقیقات چندی نیز در این زمینه صورت گرفته است. از آن جمله نتایج تحقیق طالقانی‌نیا (۱۳۷۱) بیانگر جذب نشدن بیشتر دانش‌آموختگان دختر آموزش متوسطه فنی و حرفه‌ای در مشاغل مربوط به رشته خود است که معلول هماهنگ نبودن رشته‌های فنی و حرفه‌ای با نیازهای مختلف کشور، پرداختن دانش‌آموختگان به مشاغل دیگر به دلیل نبودن مشاغل متناسب با رشته تحصیلی آن‌ها، کمبود درآمد رشته‌های فنی و حرفه‌ای و ناهماهنگی در برآورد نیازهای کمی نیروی انسانی با برنامه‌ریزی‌های توسعه کمی آموزش رشته‌های مختلف فنی و حرفه‌ای بوده است.

نتایج تحقیق فرشاد (۱۳۷۴) نشان می‌دهد حدود ۵۵ درصد از دانش‌آموختگان رشته‌های فنی و حرفه‌ای بیان داشته‌اند که شغل‌شان غیرمرتبط با رشته تحصیلی‌شان بوده است و هماهنگی بین نوع رشته و نوع نیاز بازار کار در بسیاری از موارد کامل نبوده است. تحقیق شعبانلو (۱۳۸۱) نشان می‌دهد که میزان اشتغال دانش‌آموختگان رشته‌های مختلف فنی و حرفه‌ای

مهم‌ترین مشکلات آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و همچنین مشکلات کاربردی کشور پاکستان شامل بی‌ثباتی و نداشتن نظارت مطلوب، بودجه ناکافی، کمبود و نقص ارتباط بین آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و بخش صنعت و همچنین فقدان یک برنامه ملی مدرن و کاربردی است

آجایا و امبه^۹ در دانشگاه ایدیوایکیتی نیجریه در زمینه روند نرخ اتلاف در مدارس دولتی در بین سال‌های ۲۰۰۶-۲۰۰۰ صورت گرفت. در پایان پژوهش مشخص شد که نرخ ترک تحصیل، مردودی و ارتقا به‌طور بسیار نزدیکی مرتبط با نرخ اتلاف و نرخ اتلاف بین ۸/۹ تا ۱۱/۲ درصد بوده است که بیانگر عملکرد خوب سیاست‌های دولت نیجریه در افزایش کارایی درونی مدارس محسوب می‌شود و قطعاً همکاری دولت فدرال در ارائه آموزش‌های پایه در مدارس و تلاش برای کاهش ترک تحصیل و مردودی نقش مهمی در افزایش این کارایی درونی داشته است.

نتایج پژوهش حسین‌شاه و همکاران (۲۰۱۰) نشان داد که مهم‌ترین مشکلات آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و همچنین مشکلات کاربردی کشور پاکستان شامل بی‌ثباتی و نداشتن نظارت مطلوب، بودجه ناکافی، کمبود و نقص ارتباط بین آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و بخش صنعت و همچنین فقدان یک برنامه ملی مدرن و کاربردی است. در زمینه کارایی بیرونی، این پژوهش نشان داد که تعداد کارآموزانی که از آزمون‌ها و امتحانات مختلف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای عبور می‌کنند ۴۶ درصد است. همچنین ارتباط آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با بخش صنعت دولتی و خصوصی غیرساختارمند بوده و نسبت به بسیاری از کشورهای نظیر جنوب شرق آسیا در حد پایین‌تری است.

فرانسیسکو کایلودس^{۱۰} در سال ۲۰۱۰ پژوهشی در زمینه کارایی درونی و نحوه چگونگی دسترسی به دوره دبیرستان در مناطق و سیستم‌های آموزشی کشورهای آسیا - اقیانوسیه انجام داد و پس از مطالعات گسترده مشخص شد که افزایش ترک تحصیل و نرخ مردودی در بین دانش‌آموزان فقیر، سیاست‌های خاص دولت‌ها، فقر و مشکلات اجتماعی، کیفیت پایین آموزش و کمبود منابع انسانی و امکانات آموزشی، همگی در

کاهش کارایی درونی مدارس نقش بسیار تأثیرگذار داشته‌اند.

امروزه آموزش و پرورش یکی از مهم‌ترین عوامل توسعه جوامع محسوب می‌شود و از شاخص‌های مهم رشد کشورها به حساب می‌آید. بررسی عوامل پیشرفت و ترقی کشورهای صنعتی و پیشرفته نشان می‌دهد که این کشورها از نظام آموزشی توانمند و کارآمد برخوردارند. لذا لازم است سایر کشورها نیز هر چه سریع‌تر به آموزش کارآمد یا کارآمدتر نمودن نظام آموزشی گام‌های بلندتری بردارند.

شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در آموزش و پرورش، که هدفشان آموزش نیروهای فنی سطوح میانی صنعت است، امروزه به چنین آموزش‌های کارآمد سریع‌اً نیاز دارد. به این ترتیب هدف پژوهش حاضر اقدام به مقایسه کارایی بیرونی شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش آموزش متوسطه شهر اهواز در بین سال‌های ۹۱-۱۳۸۹ بوده است.

فرضیه‌های پژوهش

۱. بین نرخ ادامه تحصیل دانش‌آموختگان رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش تفاوت معنادار وجود دارد؛

۲. بین نرخ اشتغال دانش‌آموختگان رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش تفاوت معنادار وجود دارد؛

۳. بین میزان ارتباط رشته تحصیلی دانش‌آموختگان با شغل افراد در دو رشته فنی و حرفه‌ای و کاردانش تفاوت معنادار وجود دارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف، از جمله تحقیقات کاربردی است که به شیوه توصیفی - پیمایشی انجام گرفته است. جامعه آماری این پژوهش دانش‌آموختگان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان اهواز، طی سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۱ بوده است. تعداد کل

یک است. دانش‌آموختگان ۲۳۴۷۴ نفر بوده است.

برای گرفتن نمونه آماری از روش تصادفی طبقه‌ای استفاده شده است، به این صورت که برحسب دو طبقه دانش‌آموزان کاردانش و فنی‌و حرفه‌ای با در نظر گرفتن درصد دانش‌آموزان هر طبقه آن‌ها، با استفاده از جدول جرسی مورگان (۱۹۶۸) به صورت تصادفی انتخاب گردیدند. به نقل از حسن‌زاده (۱۳۸۷)، تعداد ۳۸۰ نفر به عنوان نمونه تحقیق انتخاب گردیدند.

به منظور گردآوری داده‌ها از پرسش‌نامه کارایی بیرونی اکرامی (۱۳۷۸) به تعداد ۲۹ سؤال استفاده شده است. پایایی پرسش‌نامه توسط اکرامی برآورد شده است که مقدار آن با روش آلفای کرونباخ برابر ۰/۶۹ بوده است.

همچنین در این پژوهش ابتدا تعداد ۴۰ پرسش‌نامه بین جامعه آماری توزیع گردید و پس از تکمیل و جمع‌آوری اطلاعات آن‌ها از نرم‌افزار SPSS استفاده گردید. برآورد پایایی پرسش‌نامه با روش آلفای کرونباخ در جامعه آماری پژوهشی برابر ۰/۷۵ است که مقدار قابل قبولی است. همچنین برای برآورد روایی پرسش‌نامه، با توجه به اینکه قبلاً توسط اکرامی استفاده شده است، در این پژوهش نیز توافق نظر استادان راهنما و مشاور و همچنین کارشناسان و برنامه‌ریزان فنی‌و حرفه‌ای و کاردانش به دست آمده است. در تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (جدول، نمودار و آماره‌های خاص) و آمار استنباطی (آزمون‌های کای اسکوار) دو نمونه مستقل) بهره گرفته شده است.

یافته‌های پژوهش

فرضیه اول: بین نرخ اشتغال دانش‌آموختگان در دو شاخه فنی‌و حرفه‌ای و کاردانش تفاوت معنادار وجود دارد.

برای آزمون فرضیه، با توجه به اینکه سطح سنجش هر دو متغیر اسمی است، از آزمون کای اسکوار استفاده شده و نتایج به شرح جدول شماره

جدول ۱، جدول توافقی فرضیه اول

وضعیت اشتغال	شاغل	بیکار	جمع کل
فنی‌و حرفه‌ای	۱۰۰	۶۲	۱۶۲
کاردانش	۴۱	۱۷۷	۲۱۸
جمع کل	۱۴۱	۲۳۹	۳۸۰

$$P < 0/05 \quad df = 1 \quad \chi^2 = 73/3$$

با توجه به مقدار کای اسکوار درجه آزادی و سطح معناداری و به علاوه مقدار نسبت درست‌نمایی، می‌توان گفت بین نرخ اشتغال دانش‌آموختگان (به عنوان یکی از مؤلفه‌های کارایی بیرونی) در دو شاخه فنی‌و حرفه‌ای و کاردانش تفاوت معنادار وجود دارد.

برای پی بردن به شدت و جهت و معناداری تفاوت از ضریب فی استفاده شده است که مقدار آن برابر ۰/۴۳۹ است و سطح معناداری آن برابر ۰/۰۰۱ است. به این ترتیب می‌توان گفت که اولاً بین نرخ اشتغال دانش‌آموختگان تفاوت معناداری وجود دارد. ثانیاً با توجه به اینکه مجموع شاغلین ۱۴۱ نفر و از مجموع شاغلین ۱۰۰ نفر در شاخه فنی‌و حرفه‌ای هستند، می‌توان گفت که تعداد بیشتری از دانش‌آموختگان در شاخه فنی‌و حرفه‌ای شاغل شده‌اند.

فرضیه دوم: بین نرخ ادامه تحصیل دانش‌آموختگان در شاخه فنی‌و حرفه‌ای و کاردانش تفاوت معنادار وجود دارد.

برای آزمون این فرضیه نیز چون سطح سنجش هر دو متغیر اسمی است، از آزمون کای اسکوار استفاده شده و نتایج به شرح جدول شماره دو است.

دانش‌آموختگان رشته‌های کاردانش که در سطح پایین‌تری از یادگیری قرار دارند و همین عامل باعث شود که دانش‌آموختگان رشته‌های فنی‌و حرفه‌ای به نسبت بیشتری از دانش‌آموختگان در مقاطع بالاتر ادامه تحصیل دهند

جدول ۲، جدول توافقی فرضیه دوم

شاخه	ادامه تحصیل	بلی	خیر	جمع کل
	فنی و حرفه‌ای	۱۱۱	۵۱	۱۶۲
	کاردانش	۸۴	۱۳۴	۲۱۸
	جمع کل	۱۹۵	۱۸۵	۳۸۰

$$P < 0/05 \quad df = 1 \quad \chi^2 = 33/4$$

با توجه به مقدار کای اسکوار (۳۳/۴) و سطح معناداری (۰/۰۰۱)، که بسیار کوچک‌تر از سطح مجاز است و همچنین نسبت درست‌نمایی و مقدار و سطح معناداری آن، می‌توان گفت بین نرخ ادامه تحصیل دانش‌آموختگان در دو شاخه فنی و حرفه‌ای و کاردانش تفاوت معناداری وجود دارد. برای پی بردن به شدت و جهت تفاوت از ضریب فی استفاده شده، که مقدار آن برابر ۰/۲۹۷ و سطح معناداری ۰/۰۰۱ است و نشان می‌دهد تفاوت معنادار است. همچنین با توجه به اینکه از مجموع ۱۹۵ نفر که ادامه تحصیل داده‌اند تعداد ۱۱۱ نفر در شاخه فنی و حرفه‌ای هستند، می‌توان گفت که دانش‌آموختگان شاخه فنی و حرفه‌ای بیشتر تمایل به ادامه تحصیل داشته‌اند.

فرضیه سوم: بین میزان ارتباط شغلی دانش‌آموختگان با دانش و علم کسب شده در رشته مربوطه در شاخه فنی و حرفه‌ای و کاردانش تفاوت معنادار وجود دارد.

به‌طور کلی یافته‌ها برتری خاص دانش‌آموختگان شاخه فنی و حرفه‌ای را نسبت به دانش‌آموختگان کاردانش در زمینه‌های نرخ اشتغال، نرخ ادامه تحصیل و ارتباط شغلی آنان با رشته می‌دهند

جدول ۳، آماره‌های توصیفی فرضیه سوم

شاخص ارتباط	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین
فنی و حرفه‌ای	۱۰۰	۵۶/۷	۹/۸	۰/۹۸
کاردانش	۴۱	۴۸/۵	۱۰/۹	۱/۷

$$P < 0/05 \quad df = 139$$

$$T = 7/374$$

آزمون این فرضیه فقط در بین دانش‌آموختگانی که شاغل شده‌اند صورت گرفته است. چون سطح سنجش هر دو متغیر فاصله‌ای است، از آزمون آ دو نمونه مستقل استفاده شده و نتایج به شرح جدول شماره سه است.

با توجه به مقدار آ و درجه آزادی و سطح معناداری، می‌توان گفت فرض تحقیق تأیید و فرض صفر رد می‌شود. چون سطح معناداری بسیار کوچک‌تر از سطح مجاز است. از طرف دیگر، چون میانگین شاخه فنی و حرفه‌ای برابر ۵۶/۷ و علامت مقدار آ نیز مثبت است، می‌توان گفت ارتباط شغلی و تحصیلی در شاخه فنی و حرفه‌ای بیشتر از کاردانش است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر در پی مقایسه کارایی بیرونی شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش آموزش متوسطه شهر اهواز در بین سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۱ بوده است. یافته‌های مربوط به فرضیه اول نشان داد که بین دو شاخه فنی و حرفه‌ای و کاردانش در شهرستان اهواز در طی سال‌های ۸۹ تا ۹۱ از لحاظ اشتغال و دستیابی به شغل دانش‌آموختگان این رشته‌ها تفاوت وجود دارد و شاغلین رشته‌های فنی و حرفه‌ای ۱۰۰ نفر به نسبت رشته کاردانش ۴۱ نفر بیشتر بوده‌اند.

این موضوع بیانگر این است که این تفاوت به سود رشته‌های فنی و حرفه‌ای است. با این وجود می‌توان گفت که وضعیت به دست آوردن شغل بین رشته‌های فنی و حرفه‌ای بهتر بوده است. نتایج این یافته با نتایج تحقیق شریعت‌زاده (۱۳۸۲) همخوانی ندارد. اما با نتایج نیگوا و نافاکو (۲۰۰۲) و شعبانلو (۱۳۸۱) همخوانی دارد و نتایج آن تحقیق را تأیید می‌کند. زیرا مدارس فنی و حرفه‌ای فقط در شهرهای شهرستان اهواز وجود دارد و چنین مدرسی در روستاهای محروم نیست.

وضعیت به دست آوردن شغل بین رشته‌های فنی و حرفه‌ای بهتر بوده است

- * پی‌نوشت‌ها
1. Masri
 2. input
 3. output
 4. Efficiency
 5. External efficiency
 6. Karam. G
 7. Okumu
 8. Makerere
 9. Ajayi and Mabh
 10. Francoise Caillods

* منابع
در دفتر مجله موجود است.

از دروس مهارتی و کاربردی هستند که از لحاظ کیفیت و سطح یاددهی در سطح پایین‌تری نسبت به رشته‌های فنی و حرفه‌ای قرار دارند.

دوم اینکه دانش‌آموختگان این دو رشته برای ارتقا و ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر از صافی یک آزمون گذر خواهند کرد، در نتیجه افرادی که در رشته‌های فنی و حرفه‌ای دانش‌آموخته شده‌اند در این آزمون بیشتر موفق می‌شوند، برعکس دانش‌آموختگان رشته‌های کار دانش که در سطح پایین‌تری از یادگیری قرار دارند و همین عامل باعث شود که دانش‌آموختگان رشته‌های فنی و حرفه‌ای به نسبت بیشتری از دانش‌آموختگان رشته‌های کار دانش در مقاطع بالاتر ادامه تحصیل دهند.

یافته‌های مربوط به فرضیه سوم نیز نشان داد که بین میزان ارتباط شغلی دانش‌آموختگان با دانش و علم کسب شده در رشته تحصیلی در شاخه فنی و حرفه‌ای و کار دانش تفاوت معناداری وجود دارد. نتایج این یافته با نتایج تحقیق شریعت‌زاده (۱۳۸۲) و فرشاد (۱۳۷۴) همخوانی ندارد، اما نتایج این یافته با نتایج تحقیق حسینی‌نسب (۱۳۷۱)، شعبانلو (۱۳۸۱) و ولاردنگیر و بوریک (۱۹۹۹) همخوانی دارد.

به‌طور کلی یافته‌ها برتری خاص دانش‌آموختگان شاخه فنی و حرفه‌ای را نسبت به دانش‌آموختگان کار دانش در زمینه‌های نرخ اشتغال، نرخ ادامه تحصیل و ارتباط شغلی آنان با رشته تحصیلی‌شان نشان می‌دهند.

از طرف دیگر، مدارس شاخه‌های کار دانشی که در روستاها نیز وجود دارند باعث شده است که معلمینی با تجربه کمتر و امکانات و تجهیزاتی با کیفیت پایین‌تر داشته باشند، همچنین فاقد فرصت شغلی برای دانش‌آموختگان خود باشند، سطح کیفی آموزشی و فرهنگی مردم نیز پایین است و مسئولین نیز کمتر به روستاها توجه می‌کنند، در نتیجه افرادی که در روستاها دانش‌آموخته می‌شوند به نسبت افرادی که در شهرها دانش‌آموخته می‌شوند کمتر به شغل مناسب دست می‌یابند و این را می‌توان علت اصلی تفاوت بین دو رشته فنی و حرفه‌ای و کار دانش در دست‌یابی دانش‌آموختگان این دو رشته در شهرستان اهواز دانست.

همچنین یافته‌های مربوط به فرضیه دوم نشان داد که بین دانش‌آموختگان دو رشته فنی و حرفه‌ای و کار دانش از لحاظ ادامه تحصیل، تفاوت وجود دارد. تعداد افرادی که پس از دانش‌آموخته شدن توانسته‌اند به تحصیلات در مقاطع بالاتر ادامه دهند در بین دانش‌آموختگان شاخه‌های فنی و حرفه‌ای به تعداد ۱۱۱ نفر نسبت به ۸۴ نفر بیشتر بوده و این تفاوت به نفع شاخه فنی و حرفه‌ای است.

نتایج این یافته با نتایج یافته جان‌ژیوا (۲۰۰۱) از نظر ادامه تحصیل دانش‌آموختگان رشته‌های فنی و حرفه‌ای همخوانی دارد. باید گفت اولاً دروس آموزشی در رشته‌های فنی و حرفه‌ای دروسی سخت و در حد و اندازه دروس ریاضی و فیزیک‌اند، اما دروس آموزشی رشته‌های کار دانش مجموعه‌ای